

Percepcja wzrokowa – czym jest i jaki ma wpływ na pisanie?

Czytanie oraz pisanie to procesy w których bardzo ważną rolę odgrywa wzrok. To od spostrzegania wzrokowego liter, zaczyna się cały cykl ich rozróżniania, zapamiętywania i odtwarzania.

Nauka pisania to czynność złożona. Pisownia języka polskiego obfituje w różnego rodzaju pętelki, haczyki, spirale, laseczki. Wiele liter jest do siebie podobnych graficznie, niektóre wymawiamy w ten sam sposób, pisząc jednak w dwójnasób. Dodatkowym utrudnieniem dla uczniów poznających i rozwijających sztukę pisania jest forma liter – mamy litery małe, wielkie, pisane i drukowane.

Aby odpowiednio rozwinąć zdolność pisania konieczne są prawidłowa analiza i synteza wzrokowa, czyli identyfikowanie i różnicowanie liter.

Zaburzona percepcja wzrokowa u dziecka

Dziecko z zaburzoną percepcją wzrokową ma trudności w rozpoznawaniu i pisaniu liter podobnych do siebie pod względem graficznym. Tym samym dochodzi do mylenia liter, sylab i wyrazów podobnych (np. „rok-rak”, „kuma-kuna”). Występuje także opuszczanie drobnych elementów (np. haczyków przy „ą” i „ę”, kreseczek przy literach „t” i „f”). Zaburzona percepcja wzrokowa wpływa również na umiejętności kaligraficzne – pismo jest mało czytelne (poszczególne litery nie są różnicowane), niezgodne z liniaturą.

Podczas czytania uczniowie mają trudności z odczytywaniem słów, zmieniają głoski (tym samym modyfikując wyrazy), pomijają litery, nie zachowują odpowiedniej intonacji i nie stosują się do interpunkcji. Powoduje to wolne tempo czytania, ale również zmęczenie podczas jego trwania i słabe zrozumienie tekstu.

Percepcja wzrokowa wpływa również na umiejętności ortograficzne. Błędy w analizie i syntezie wzrokowej wpływają na pamięć wzrokową, tym samym występują trudności w zapamiętywaniu pisowni wyrazów oraz reguł ortograficznych.

Czasem zdarza się, że trudności te przekładają się na prace plastyczne uczniów, poprzez złe odwzorowanie proporcji i przestrzeni w rysunkach, podczas lekcji geografii (znajomość mapy) oraz geometrii (szczególnie w przypadku figur i brył). Obniżone funkcje wzrokowe znacznie wpływają na funkcjonowanie uczniów.

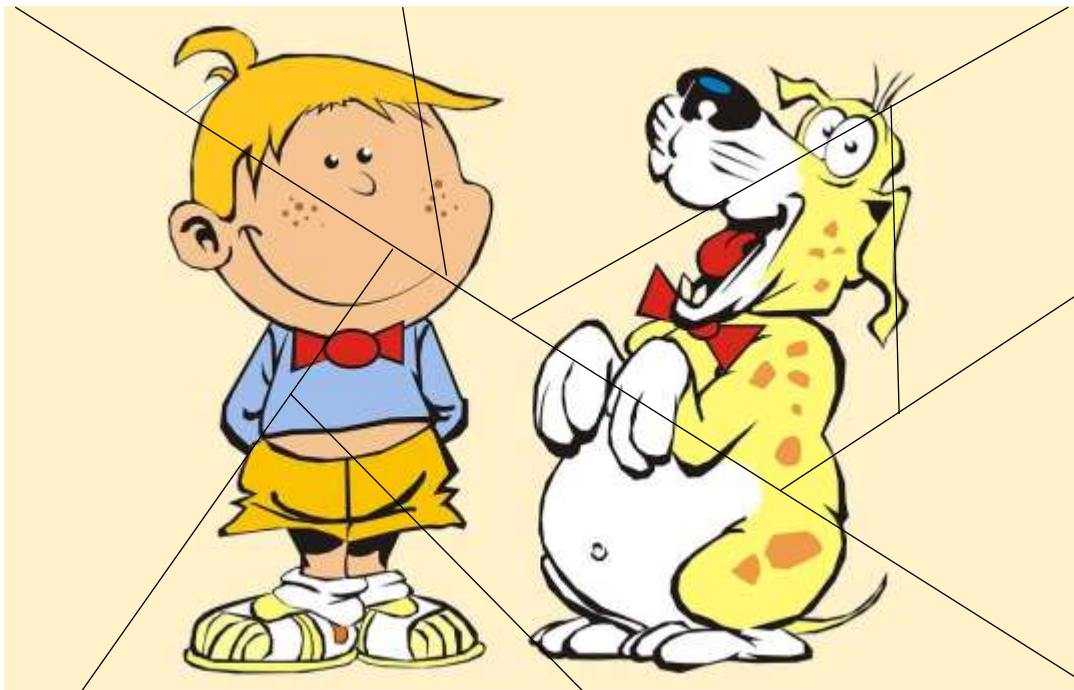
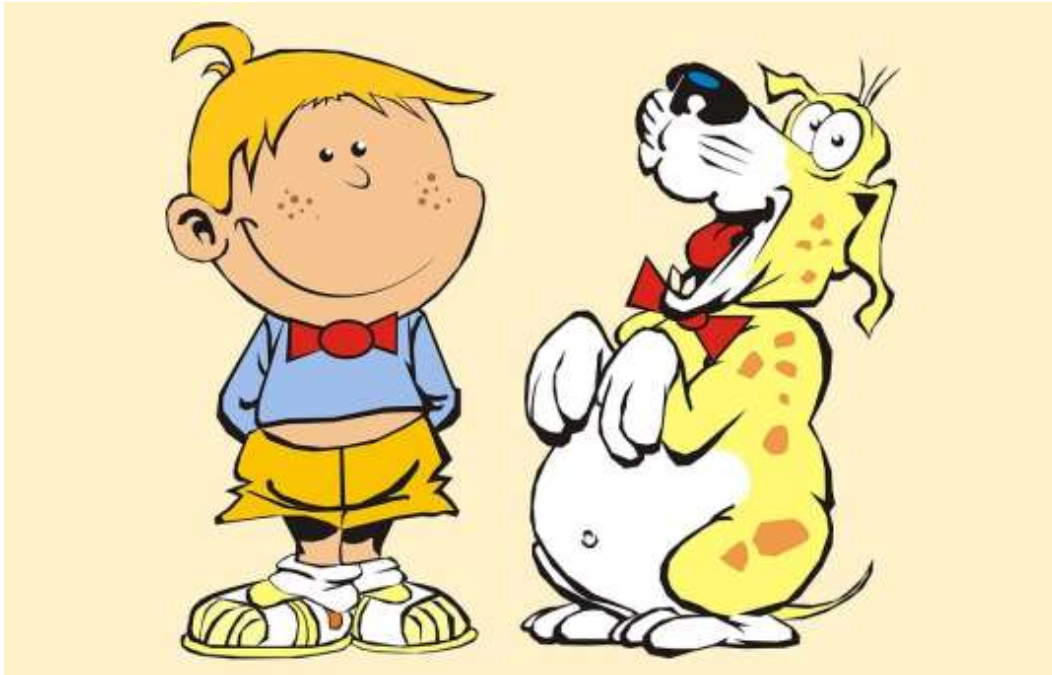
Jak zatem usprawniać obniżone funkcje wzrokowe?

Propozycje ćwiczeń ☺

Oto przykładowe ćwiczenia, które można przygotowywać i wykonywać wraz z dzieckiem. Te oraz inne ćwiczenia, realizowane są również w czasie zajęć terapii pedagogicznej.

- Układanie obrazka z części według wzoru (dla dzieci młodszych)

Drukujemy dwa jednakowe obrazki. Jeden z nich tnijemy na kawałki – różnej wielkości i ilości, w zależności od wieku dziecka. Zadaniem dziecka jest ułożenie obrazka, opierając się na wzorze, który ma przed sobą.

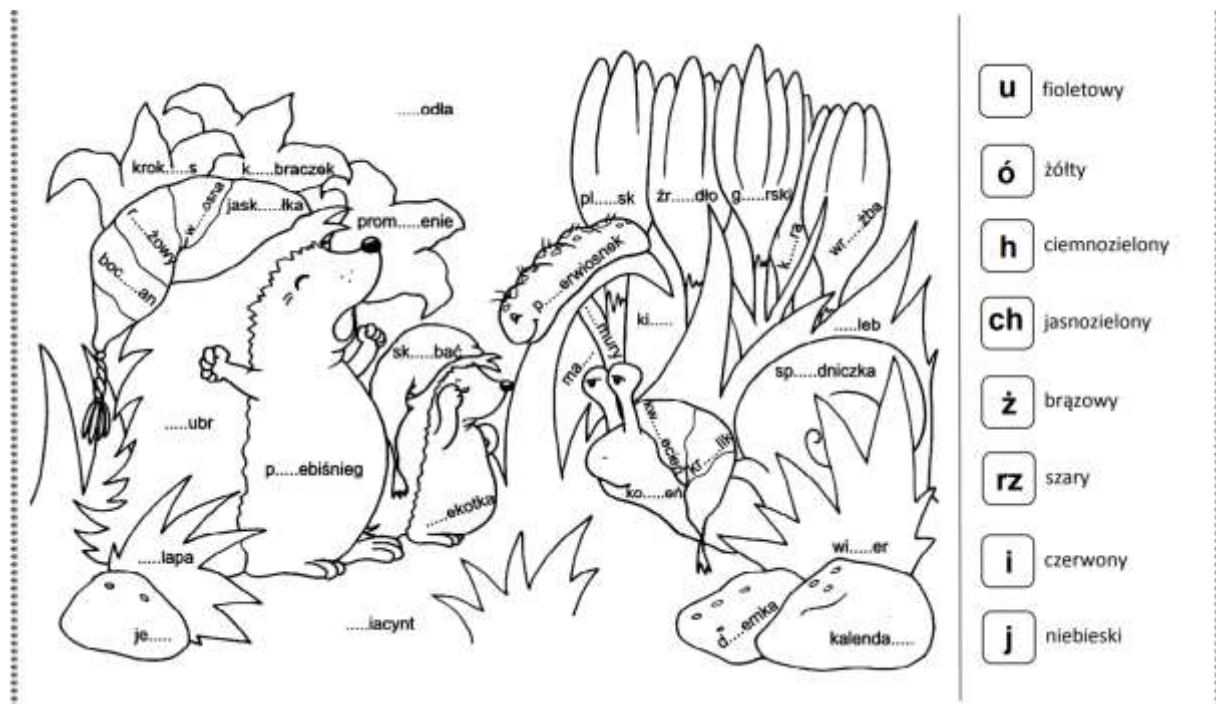

- Sortowanie liter podobnych

Wycinamy papierowe kwadraciki z literami podobnymi (np. p-b-d-g). Zadaniem dziecka jest segregowanie kwadracików do odpowiednich grup. Najlepiej urozmaicić zadanie dziecka poprzez przygotowanie różnokolorowych kartek i poproszenie o przyklejanie liter na kartki.

f	f	t	t	l	l	z	z
f	f	t	t	l	l	z	z
f	f	t	t	l	l	z	z
f	f	t	t	l	l	z	z
f	f	t	t	l	l	z	z
f	f	t	t	l	l	z	z

- Kolorowanie obrazka zgodnie z legendą – pola oznaczone są literami podobnymi (np. l-t-t-f) lub kolorowanki ortograficzne. Zadaniem dziecka jest odpowiednie pokolorowanie obrazka, a tym samym rozróżnienie liter podobnych lub wyrazów z trudnością ortograficzną.

- Łańcuch wyrazowy

Zabawa słowna, polegająca na tworzeniu łańcuchów wyrazowych. Każda ostatnia litera wyrazu poprzedzającego, była pierwszą literą nowego wyrazu. Zadaniem terapeuty, rodzica jest takie

kierowanie grą, aby jak najwięcej wyrazów kończyło się literami, które szczególnie sprawiają dziecku trudność.

- Domino obrazkowe, sylabowe czy wyrazowe

Elementy domina składają się ze słów, w zależności od trudności dziecka – mogą to być rysunki, sylaby czy wyrazy z trudnością ortograficzną, wyrazy zawierające zmiękczenia, wyrazy z „ą” i „ę” czy wyrazy zawierające litery podobne. Zadaniem dziecka jest układanie domina w taki sposób, aby ostatnia litera wyrazu poprzedzającego była pierwszą literą nowego wyrazu.

ABAŻUR	RÓWNIK	KRZYK	KAMUFLAŻ
ŻYTO	ORZECH	HAŁAS	SCHAB
BRUD	DRUT	TCHÓRZ	ZBOŻE

- Układanie liter z części według wzoru.

Przygotowujemy dwa zestawy kartoników, na których napisane są literki. Jedne rozcinamy na kawałki. Zadaniem dziecka jest układanie liter zgodnie z wzorem (kartonikiem, który nie został rozcięty).

A	<i>g</i>	j
<i>S</i>	<i>A</i>	<i>g</i>
d	<i>ł</i>	a
G	<i>a</i>	n
D	<i>L</i>	<i>D</i>

Dla dzieci starszych

- Rozszyfrowanie wyrazów

Przygotowujemy dla dziecka szyfr – wyrazy są zaszyfrowane poprzez różnego rodzaju symbole czy rysunku. Zadaniem dziecka jest rozszyfrowanie słów, haseł.

	A	B	C	D	E	F
1	sa	próch	ka	no	o	dwór
2	ka	mo	mór	ki	ka	dwó
3	dróż	róż	chód	dek	po	ko
4	spół	ko	gró	ka	brzóz	ja

4A + 2A –

1B + 1D –

3A + 1C –

3B + 2D –

4E + 2E –

2F + 4F –

1A + 2B + 3C –

3E + 1F + 3F –

4B + 2C + 4D –

- Wyszukiwanie różnic czy błędów w tekstach.

Dziecko otrzymuje tekst. W przypadku wyszukiwania różnic, dziecko otrzymuje dwa teksty, różniące się między sobą. Zadaniem dziecka jest odnalezienie różnic w tekście.

W przypadku wyszukiwania błędów w tekście, dziecko otrzymuje tekst z błędami. Warto dostosować tekst do trudności dziecka. Zadaniem dziecka jest odnalezienie błędów w tekście.

Z praktyki zajęć polecam wykorzystać to ćwiczenie podwójnie – podyktować dziecku tekst, najlepiej ciekawy, ale niezbyt trudny, aby nie zniechęcić dziecka. Dziecko po zapisaniu tekstu, wciela się w postać własnego nauczyciela. Poprawia własne błędy analizując każdy wyraz i trudność. Na koniec zauważa plusy i minusy własnej pracy. Warto zachęcać dzieci to autokorekty.

- Odnajdywanie ukrytych wyrazów

Dziecko otrzymuje planszę z wyrazami lub zdaniami. Jego zadaniem jest odnajdywanie ukrytych wyrazów w innych wyrazach.

Znajdź ukryte wyrazy w podanych wyrazach:

kokos -
krata -
makaron –
adres -
walentynka -
andrzejki -
mikołajki -
kapusta -
konduktor -
kawalek -
makulatura -
narkoza -
listonosz -
koszula -

- Rozpoznawanie liter i tworzenie wyrazów

Zadaniem dziecka jest wpisanie do kółek brakujących liter, odczytywanie powstałych wyrazów oraz zapisywanie ich.

Wstaw litery w miejsce kropek tak, aby powstały poprawne wyrazy.

k... –

...u... –

...t... –

...e... –

tr... –

k...a –

mo...a –

...a...a –

k...ta –

...o...a –

...a...a –

- Tworzenie wyrazów oraz rozpoznawanie liter podobnych.

Dziecko mając do dyspozycji pierwszą sylabę wyrazów, stara się wymyślić ich jak największą ilość. Zapisuje je, podkreślając jednocześnie sylaby w każdym wyrazie.

- Tworzenie wyrazów poprzez dopisywanie liter. Zadaniem dziecka jest wymyślenie i zapisanie jak największej ilości wyrazów, które pasują do podanego schematu.

Małgorzata Florek
nauczyciel terapii pedagogicznej

Na podstawie następujących materiałów:

1. Hinz Magdalena, „Trening szkolny. Ćwiczenia korekcyjno-kompensacyjne”. Wydawnictwo „Harmonia”, Gdańsk 2020.
2. Skorek Małgorzata, „Terapia pedagogiczna – Tom II. Zagadnienia praktyczne i propozycje zajęć”, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2004.
3. Materiały własne – materiały do ćwiczeń, plansze, propozycje.
4. Kolorowanka ortograficzna – „Superkid”.